

MASKELER – TRAJİK MASKE – KOMİK MASKE

George SANTAYANA

İngilizce Aslından Çeviren: Hüseyin İSTANBULLU

Dr., Antalya, Türkiye
huseyin.istanbullu@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9633-8377
[10.5281/zenodo.21010199](https://doi.org/10.5281/zenodo.21010199)

Öz

George Santayana'nın (1863-1952) *Soliloquies in England and Later Soliloquies* (İngiltere'de İç Monologlar ve Sonraki İç Monologlar, 1922) adlı eserinde yer alan “Maskeler” (*Masks*), “Trajik Maske” (*The Tragic Mask*) ve “Komik Maske” (*The Comic Mask*) başlıklı denemeleri insan doğasının, deneyiminin ve toplumsal varoluşunun ontolojik ve estetik bir tahlilini sunar. Santayana, bu felsefi monologlarında maskeyi salt bir gizlenme yahut riyakârlık aracı olarak değil; akışkan tözün kendini ifade ettiği zorunlu, teamüle dayalı ve yaşamsal bir kalıp olarak ele alır. Tragedya ve komedyanın felsefi kökenlerine inerek, insanın hem ölüm ve hakikat karşısında takındığı trajik duruşu hem de ilkel ve hayvani coşkusundan doğan komik taşkınlıklarını derin bir ironiyle inceler.

Bu çalışmada tam tercümesi sunulan Maskeler serisinin çeviri sürecindeki temel ilham kaynağı evrensel “maske” imgesinin kendi kültürel dünyamızdaki güçlü bir estetik yansıması olmuştur: Halid Ziya Uşaklıgil'in *Aşk-ı Memnu* adlı eserinden uyarlanan, Selman Ada'nın bestelediği ve librettosunu Tarık Günersel'in kaleme aldığı, operada Adnan Bey'in seslendirdiği “Maskeler” aryası. Librettoda yer alan “Maskeler yetişir imdada, bitince kudret-i idrak / Maskeler yetişir imdada, kaybolur sarsan hakikat” dizeleri, Santayana'nın “hakikatin dondurucu yüzü” karşısında varoluşu katlanılabilir kılmak için insanın bir maskeye sığınma zorunluluğunu savunan epistemolojisiyle düşünsel bir korelasyon taşır. İnsanın hakikatle kurduğu bu trajik ilişkiyi eşsiz bir duygu yoğunluğuyla dile getiren aryanın

düsturu, metnin Türkçedeki kavramsal inşasına ve edebi tonuna doğrudan rehberlik etmiştir.

Anahtar Kelimeler: George Santayana, Felsefi Estetik, Maske, Tragedya, Komediya, İç Monolog.

MASKS, THE TRAGIC MASK, THE COMIC MASK

Abstract

George Santayana's (1863-1952) essays titled "Masks," "The Tragic Mask," and "The Comic Mask" -featured in his 1922 work *Soliloquies in England and Later Soliloquies*- present an ontological and aesthetic analysis of human nature, experience, and social existence. In these philosophical monologues, Santayana treats the mask not merely as a tool for concealment or hypocrisy, but as a necessary, conventional, and vital mold through which fluid substance expresses itself. Delving into the philosophical origins of tragedy and comedy, he examines with profound irony both the tragic stance humanity adopts in the face of death and truth, and the comic outbursts born of our primal, animalistic exuberance.

The primary inspiration during the translation process of the "Masks" series, presented in full in this study, was a powerful aesthetic reflection of the universal "mask" imagery within our own cultural landscape: the "Maskeler" (Masks) aria from the opera *Aşk-ı Memnu*. Adapted from Halid Ziya Uşaklıgil's novel, composed by Selman Ada with a libretto by Tarık Günersel, this aria is performed by the character Adnan Bey. The libretto's lines, "Masks come to the rescue when the power of perception ends / Masks come to the rescue, the shattering truth disappears," share a strong intellectual correlation with Santayana's epistemology, which argues for the necessity of taking refuge in a mask to make existence bearable against the freezing face of truth. The underlying ethos of this aria, articulating humanity's tragic relationship with truth with exceptional emotional intensity, has directly guided the conceptual framework and literary tone of the text's Turkish translation.

Keywords: George Santayana, Philosophical Aesthetics, Mask, Tragedy, Comedy, Interior Monologue.

*“İnsan suretinde saklanan keskin hançerim,
Cehennemmiş bu sevda, zifri bir hasretim.
Maskeler yetişir imdada, bitince kudret-i idrak,
Maskeler yetişir imdada, kaybolur sarsan hakikat.”*

— *Tarık Günersel (Aşk-ı Memnu Operası, “Maskeler” Aryası)*

MASKELER

Çocuklukta, büyüklerimizi şaşırtmak için maskeler takmaya bayırız; sırrımıza vakıf olmayan bu zararsız devleri şaşkına çevirmekte mağrur bir haz buluruz. Bunun ancak bir kılık değiştirme olduğunun farkındayızdır elbette; fakat maskeyi çekip çıkarmamızla yaşadıkları hayret, enfes komiktir. Ne var ki doğaya bu mecburi dönüşümüz biraz da hüznendir bizleri; zira körpecik ampirizmimiz, görünüşleri daha çok ciddiye almayı istemektedir. Nitekim deneyimsiz bir zihne her değişim ve dönüşüm ilginç olduğu kadar inandırıcı da gelmektedir; her şey, daima bir tehlike veya umut barındırmaktadır. İnsanlar, Johnny'nin bir boğa kafası edinmiş olması, ya da küçük Alice'in aniden kırmızı bir burun ve öfkeli pos bıyıklar çıkarması gibi, oldukça makul şeylere inanmakta neden tereddüt etsin ki? Bu ahmak dünya biraz daha doğal olabilseydi, üzerinde yaşanagelenler tam da bu türden şeyler olurdu; ne var ki yaşlıların, teamüller ve önyargıların tahakkümü altında zihinlerinin durgunlaşması gibi bir sorunu vardır; her zaman gördüklerinin dışında bir şeyi hayal etmek, büyük külfettir onlar için. Doğru olarak bilmemiz gereken, heyecan verici ve hoş şeylerle dolu dinlerden bahsettiklerinde bile, sanki daha önce okudukları ya da duydukları bir şeyi hatırlamaya çalışıyor gibidirler, fakat bununla da tüm bir hikâyeyi bozuvermektedirler; hiçbirisi, tıpkı biz çocuklar gibi, tüm bunların neden olup bittiğini hiç de anlamış gibi görünmemektedir. Tözlere iflah olmaz derecede bağlıdır bunlar, kendilerini deneyimin ele avuca sığmaz oyununa kolay kolay bırakamazlar. Gerçi pek de mühim değildir; oyunlardan hoşlanmayanla, oynamaya değmez. Bu hazzın en incelikli kısmı, gözlerinin kasten bağlandığını ve kaybolmadığını bildiğin hâlde, kendini kaybolmuş gibi hissetmendir. Nitekim bir kimse, maddi varlık hâlini sahiden unutacak, gelip geçici fikirlerinin maskarası olacak kadar budala olsaydı da, ampirizm ıstırap olurdu ancak. Oysa maskeler bizatihi büyük bir eğlence kaynağıdır; aklınız esasen başınızdayken deliyi oynayıp hayalî bir hayatın belagatine kapılmak oldukça keyif vericidir. Bir oyunun, size sürekli gün yüzüne çıkmış

olguları hatırlatan, kendini bizzat kendi ruhunuzun en derin parçası olan kurgunuzun ruhuna bırakmayan sakar biri tarafından bozulması ise ne katlanılamazdır. Kimse, bir başka kimseye istemeden maddi bir hata yaptı diye kızmaz; ama terslik edip, hikâyenizi anlatırken onu mahvetmekte diretirse, ona bir tekme atmak istersiniz; filozof ve ilahiyatçının birbirine haklı olarak öfkelenmesinin nedeni de budur. Çocukken bir “insan olarak doğmaklık” kazası geçirdiğimizi ve bundan ömür boyu kurtulamayacağımızı idrak ettiğimiz henüz yeni yeni gerçekleşmektedir; bu durumu ancak yarım ağızla kabulleniriz; tek bir sefil yaşam çizgisine böylesine keyfi bir biçimde hapsedilmiş olmaktan ve her daim tutarlı kalmaya mecbur bırakılmaktan ötürü hâlâ bir parça incinmiş hissederez; kendimizde hâlâ başka biri yahut başka bir şey olmanın kökensel ve eşdeğer meşruiyetini bulmaktayızdır. İşte maskeler, şu fazlasıyla tesadüfi doğum belgemizi gözden geçirmemizin ve ruhen bir başka suretle yer değiştirmemizin hoş heyecanını bahşetmektedir bizlere.

Öte yandan, kısa süre sonrasında oyunlar da yormaya başlar. Çocuklar tözlere inanan kimseler olmasalar da kendileri farkında olmaksızın bizatihi birer tözdürler. Maske, etlerine kaynamayı reddeder; bu da içlerinde yükselişe geçen dürtüleri düşüşe uğratar. Takınılan bir rol, beraberinde getireceği yüke nadiren değer; birkaç hevesli provanın ardından rolünüzün aslında size pek de uygun olmadığı ortaya çıkar. Halbuki başlangıçta muazzam maceralara kapı aralamanıza, o güne dek varlığından şüphe etmediğiniz tutkular ve güçlerinizi sergilemenize bir fırsat sunacakmış gibi görünmüştü; şimdiyse repliklerinizin gülünç, kostümünüzün ise yakışsız olduğunu düşünmeye başlamışsınızdır. Artık net bir biçimde görebilmek ve rahatça nefes alabilmek için maskeyi takıp takıştırmak değil, çekip çıkarmak zorunda hissedersiniz kendinizi; karaktere uymayan ara sözlere kapıldığınız görülür, cilasız halk ağzıyla ettiğiniz küfürler işitilir; temsil sona erdiğinde, peruğunuz ve takma sakalınızı bir kenara fırlatıp, sahici benliğinize geri dönmek ne büyük bir ferahlıktır artık! Daha iyi yerler var olsa da insanın evi gibisi yoktur; taşıyıcısına sunduğu rahatlık bakımından da insanın, kendi yüzü gibisi yoktur.

İngiliz, rahat etmeyi sever ve maskelerden nefret eder. Açık sözlü olmak, tıpkı temiz olmak gibi hoştur. Gösteriş mahiyetli dış cepheler onu öyle rahatsız eder ki, bunlarsız ev inşa edebilmeyi hakikaten başarabilmektedir; sarmaşıkları vardır, bacaları vardır, cumbaları

vardır, çok sayıda kapıları vardır, ama ön cepheleri yoktur evlerinin. Tüm o genişliğine ve karmaşıklığına karşın, İmparatorluğu da dünyaya heybetli bir cephe sunmaz; sanki gözlenmekten kaçıyor ve var olduğu için her yerde herkesten özür diliyor gibidir. Buna karşılık hem içeride hem dışarıdaki düşmanları yaygaracıların ta kendisidirler; kahramanlıklarını ve ihtiraslarını durmaksızın sergilerler ona karşı; insan böylesine nefret edilen, böylesine mütereddit ve böylesine bir gönülsüz gücün nasıl olup da ayakta kalabildiğine hayret eder durur. Ne var ki onun kendine has, esnek bir sağlamlığı vardır; onu burada yumruklar ve ayaklar altına alırsınız; fakat sonra bir bakarsınız, gücü bambaşka bir yerde yatmaktadır. O, ona hizmet eden adamlar gibidir aynı; yastıklara yayılmış, piposunu ağzından çıkarmaya lütfettiğinde peltek peltek konuşan, solgun, bitkin bir genç gibidir; fakat bir olay vuku bulduğunda ayağa kalkıp sizi yere sermesiyle yaşadığınız şaşkınlık ne büyüktür! Hiçbir şey sizi bu cevaba hazırlamamıştır; ne felsefi bir belagat ne de yankı uyandıran bir hükümet darbesi habercisi olmuştur bunun; muhtemelen kendisi bile bu enerjisine bir parça şaşırmıştır. Bir İngiliz ki, kazara ağzından sıcak bir jest ya da ifade kaçacak olsa yüzü kızarır; olağan hissiyatını yanlış yansıttığını düşünür bunun; yankısı kulağına boş gelir; sırf öylesine kendiliğinden olduğu içinse, sanki bir yalanmışçasına tiksindir ondan. Tutkunun gelip geçici yüz buruşturmaları, hayatın maskeleri itici gelir ona; yine de bu atmosfer ılımlı ve istikrarlı olduğu sürece, aldatılmaktan ve kalın bir gelenek atmosferinin ardına saklanmaktan hiç de rahatsız olmaz. İçgüdülerini haklı çıkarıyor gibi görünen ve üzerinde bir yerli damgası bulunan her türlü saçmalığa sadık kalır. Teferruatlı ve özgün yalanlar onun doğasına aykırıdır; teatral hiçbir yeteneği yoktur. Nitekim entrika, gerçeklerin net bir şekilde kavranmasını, ayrıca diğer insanların saiklerine dair bir içgörüyü ve sürekli bir rol yapma gücünü gerektirir; o, bunların hiçbirinde becerikli değildir. Maskeler, peruklar, kukuletar ve korseler onun için fazla zahmetlidir; bunlar daima tetikte olmanızı gerektirir, nitekim bu baş belası şeyler her an düşebilirdir. O, şahsiyetini daha ziyade fitri bir biçimde kuşanmayı tercih eder; kullanacağı boyaların tümü, dinin ve eğitimin sağlayabileceği türden, silinemeyecek boyalar olmalıdır. İşte bunlardır, mensup olduğu zümrenin ya da mesleğinin alışkanlıklarıyla da birleşince, bir İngiliz'in ömür boyu taşıyacağı makyajını, ikinci doğasını teşkil eden; zamanın ve itidalin yüzüne kazdığı şu sükûnet ifadesi ise, onun yegâne maskesidir.

TRAJİK MASKE

Maskeler; duyguların sabitlenmiş birer ifadesi, hayranlık uyandıracı birer yankısıdır; aynı anda hem sadık hem ölçülü hem de kusursuzdurlar. Havayla temas eden canlının bir dış zar edinmesi şarttır; dış zarlar da kalp olmadıkları gerekçesiyle suçlanmazlar; gelgelelim bazı filozoflar ise, nesne olmadıkları için imgelere ve duygu olmadıkları için kelimelere öfkelenir görünmektedirler. Kelimeler ve imgeler kabuklar gibidir; doğanın, en az örttükları tözler kadar ayrılmaz birer parçasıdır; hatta göze daha iyi hitap eder, gözleme de daha açıktırlar. Tözün görünüş uğruna, yüzlerin maskeler uğruna yahut tutkuların şiir ve erdem uğruna var olduğunu söylemiyorum. Fakat doğada hiçbir şey, bir başka şey uğruna meydana gelmemiştir; tüm evreler ve ürünleri, varoluş döngüsüne eşit derecede katılmaktadır; yaşamsal olduğu gerekçesiyle rüşeym evresini yüceltmek, ölü ve kısır olduğu gerekçesiyle de aşikâr evreyi kınamak düpedüz keyfilik olurdu. Bir tohumu sırf bir araç olduğu için ne denli haklı yere hor görebilsek, tam açmış bir çiçeği ya da sanatın teamüllerini de yaşamın en yüce başarısı ve meyvesi olarak o denli haklı yere yüceltebiliriz. Töz akışkandır; bir biçim olmaksızın var olamayacağından, daima bir biçimi bir başkasıyla değiş tokuş etmeye hazırdır; ancak bazen, şu doğa adını verdiğimiz yerleşik bir ritme veya belirgin bir girdaba kapılır ki, işte bu ritim dikkate değer bir biçimi bir süreliğine ayakta tutar. Ayakta tutulan bu biçimler hafızada kutsallaştırılır ve ahlak felsefesinde onlara tapılır; bu felsefe ki çoğunlukla, eğreti statülerinin pek de cevaz vermediği bir yaratma ve kendini yeniden var etme gücü atfeder onlara. Yine de zihin için her şey bu biçimlerden ibarettir; sanat ve mutluluk, varoluşun erimiş metalinin böylesi dayanıklı kalıplara tekrar tekrar dökülmesiyle vücut bulur.

Maskeler bu doğrultuda ihtişamlı şeylerdir; kelimeleri icat edip kullanmaktan ne denli gurur duyuyorsak, onları tasarlayıp takmaktan da içgüdüsel olarak o denli övünç duyarız. En kara tragedyaya bile şenliklidir; en kötümser felsefe dahi coşkulu bir düşünce zaferidir. Bu gibi dışavurumların elinde adeta dondurulmuş ya da karikatürleştirilmiş gibi görünen hayat, aslında bunlar olmaksızın eksik kalırdı; hatta kör ve neticesiz olurdu. Nitekim tragedyanın da arzuladığı üzere, bir deneyime hâkim olmak deneyimleme eylemine hâlel getirmez; komedyanın marifeti olduğu üzere, hayatı epizotlara ayırıp onları kemale erdirmek de bu eylemi sekteye uğratmaz. Tam aksine; böylesi oyunbaz duraklamalar ve muhakeme dolu fasılalar olmak-

sızın hareket ve duyum döngümüz, kendisini ferahlatan ve ahlaken katlanılabilir kılan entelektüel haysiyetten -şu, özünde aptalca olsa dahi, ne yaptığımızı ve bunun muhtemel akıbetini bilme haysiyetinden- yoksun kalırdı. Tragedya, ölümün bilgisi, bizi işte bu mertebeye yükseltir; tahayyül dünyasında bir anlığına da olsa ölümlü iradelerimizi yazgımızla, varoluşun bedelleriyle ve ötesindeki sessizlikle uyum içine sokar. Aklın keşifleri, tragedya maskesinin bir yarısı dehşet diğer yarısı haşmet barındıran ifadesini işte bu şekilde sabitlemiştir. Gözünü ölüme ve sonsuzluğa dikmiş; hakikatin, tüm didinmelerinin ötesindeki o Gorgon çehresine bakmaktaki insanın simasıdır tragedya maskesi. Öte yandan bu, bakışlarımızı başka cihetlere çevirmenin ya da muhtelif maskelere bürünmenin daha az insani veya daha az meşru olduğu anlamına gelmez. Lakin kuşandığımız çehre ister neşeli ister kederli olsun; onu benimsemek ve vurgulamakla, hükümran bir mizaç mühürlemiştir artık. Gayri bu öz-bilginin büyüü altında kaldığımız müddetçe, yalnızca yaşamaz, hayatta ayrıca sahne almaya da başlarız; seçtiğimiz karakteri kurgular ve oynarız; muhakemenin *kothornos*'unu kuşanırız; tutkularımızı savunup idealleştiririz; adanmış ya da alaycı, gamsız veya sert; ne isek, o olmak üzere kendimizi hitabetle şevke getirir; (hayali bir seyirci önünde) kendi kendimizle konuşur ve zarifçe, o devredilemez rolümüzün kisvesine sarınırız. Bu kisve altında alkışa talip olur, son nefesimizi topyekûn bir sükût içinde vermeyi bekleriz. İkrar ettiğimiz dine inanmaya çalıştığımız gibi, dile getirdiğimiz ulvi hislere layık yaşamayı ahdederiz. Zorluklarımız ne denli büyükse, şevkimiz de o denli büyük olur. İlan ettiğimiz ilke ve andını içtiğimiz kelimeler uyarınca, mizaç ve davranışlarımızın tüm değişkenliklerini titizlikle gizlemeli; üstelik bunu hiç ikiyüzlülüğe düşmeden yapmalıyızdır; zira tasarlanmış şahsiyetimiz, gayri ihtiyari rüyalarımızın akışından daha çok bizdir. Bu şekilde resmedip hakiki şahsiyetimiz olarak sergilediğimiz portremiz; bir sütun, bir perde, uzak bir manzara, ya da yerküre yahut felsefenin Yorick kafatasına işaret eden bir parmak eşliğinde, pekâlâ haşmetli bir üslup içinde temsil edilebilir; bu üslup fitratımızla hemhâlse ve sanatımız da diriyse, modelini ne denli dönüştürürse o denli derin ve hakiki bir sanat tecelli eder. Taş bloğunu henüz tam insanileştirmemiş haşin, arkaik bir büst; bir ruhu, insanın donuk bir sabah mahmurduğundan veya gelişigüzel mimiklerinden çok daha büyük bir liyakatle ifade eder. Zihnine itimat eden, makamıyla mağrur yahut vazifesi hususunda endişe duyan herkes bir tragedya maskesi kuşanır. Kendisi olma liyakatini o maskeye devre-

der; neredeyse tüm benlik gururunu ona nakleder. İnsan, hâlâ hayatta ve mevcut olan diğer her şey gibi kendi tözünün altını oyan bir akışa tabiyken; ruhunu bir fikir hâlinde billurlaştırır ve yaşamını kurban eder Musalar sunağında, keder ile de değil, gururla. Keza öz-bilgi de herhangi bir sanat yahut bilim gibi, kendi muhtevasını yeni bir vasatta; eski boyutları ve hızını geride bıraktığı fikirler mecrasında yeniden vücuda getirir. Hayvani alışkanlıklarımız vicdanın istihalesiyle sadakat ve vazifelere evrilir; bizler işte böylece birer “kişi”, birer maske oluruz. Sanat, hakikat, ölüm; her şeyi mermere çeviren bunlardır.

Hayatın ebedî formlar âleminde böylesi bir ifadeye erişebilmesi gerçekten de ulvi ve muazzam bir imtiyazdır; ne var ki bu aynı zamanda trajiktir ve bu nedenle de insandaki hayvani yan için nahoştur. Maske mukabele etmez; onunla canlı bir insanmışçasına konuşmamalı, onu öpmemelisiniz. O yalnızca boş, gözsüz, kırılğan ve sırlanmış bir kabuktur. Bir cesede ait olmasından mütevellit, çehresi ne denli gülünçse, o denli dehşet vericidir. İnsandaki hayvani yan eşyayı tözüne -yenilebilir, faydalı yahut işlenebilir oluşuna- göre ele alır; onun yegâne neşesi, hiç düşünmediği ve hiçbir zaman bir vechesiyle deneyimlemediği bir ölüm onu durdurana dek maddi dünyada muzaffer olmaktır. O, etrafındakilerin ne olduğu yahut ne olacağı üzerine bir tahayyül kurmakla asla ilgilenmez; yalnızca şu anda ona ne olduğuna veya bir sonraki anda ne olabileceğine odaklanmıştır. Lakin ihtiraslar kendilerini tefekkür aynasında seyrettiklerinde, temaşa ettikleri şey bir tragedya maskesidir. İnsan doğasının armasıdır bu; üzerine tecrübenin nakşedildiği bir kalkan. İnsanlar, insan oldukları yahut onur sahibi oldukları ölçüde bu sancak altında mücadele eder ve renklerine sadık kalırlar. Bu minvalde idealleştirilmeyi reddeden her ne varsa, onu yadsımak ve derhal nisyanın karanlığına terk etmekle yükümlüdürler. Bir zihnin yalnızca ihtirasları yahut algıları içinde akıp gitmesi asla kâfi gelmez; zihin, tecrübe ve arzularını odaklayacağı tanınabilir nesnelere ayırt etmeli, onlar için isimler ve işaretler seçmelidir; bu isimler ile semboller de, şayet hafızada ve beşerî münasebetlerde işlevlerini ifa edeceklerse, teamüllere sıkı sıkıya bağlı kalmalıdır. Nitekim, pek çok durumda görüldüğü üzere, dilbilgisindeki bir noksanlıktan daha münasebetsiz, daha gülünç ve sarsıcı ne vardır? Yine de herhangi bir galat, şayet bir kez kalıplaşır ve kati bir anlam kazanırsa bir deyim dönüşür; iyi bir sözel maske hâline gelir. Kalıcı bir sembolle örtülmemiş hiçbir şey asla geri getirilemez; varoluşun karanlık seli bütünüyle sürükleyip götürür bun-

ları. Bir anın sırrı bir başka ana ancak bir kelime yahut yerleşik bir suret vasıtasıyla aksettirilebilir; mesajı telakki etmeye hazır yahut onu herhangi bir zamanda çözecek bir kişi bulunmayacak olsa dahi, şair kendi kendine hitabında zihnini en azından kendine ifşa etmiş ve kendi abidesini kendi nazarında yükseltmiştir; yaşamıma bir ifade kazandırırım derken, hakikaten kavuşmuştur ona.

KOMİK MASKE

Palyaço, iptidai komedyendir. Zaman zaman hayvani hayatın coşkun neşvesi içinde bir taşkınlık ve şenlik ruhu musallat olur insana; sıçrar, dans eder, baş aşağı taklalar atar, sırttır, haykırır yahut yan gözle süzer etrafını; hatta kimi zaman aniden büsbütün dağılıp yıkılıyormuş gibi yapar ve bir çocuk gibi hıçkırarak ağlar. Bir an sonra ise, çehresi tebessümlerle hâlelenmiş bir vaziyette bakışlarını kaldırabilir ve muazzam bir memnuniyet duyabilir hiç yoktan. Tüm bunları hiçbir sebep olmaksızın, bir tür cünunvari ilham ve mukavemet edilemez bir dürtüyle, histerik bir şekilde yapar. Buna mukabil o, bu mutlak teatral dürtüsünü, bu saf oyunbazlığını, o anda duyularını etkileyen herhangi bir şeyin yahut kimsenin taklidine kolayca tahvil de edebilir; misal, bir horoz gibi ötebilir, genç bir hanım gibi sırttarak nazlanıp bir sarhoş gibi sendeleyebilir. Öte yandan, bu türden taklitler özünde bir alaydır; zira oyuncu, takındığı bu tavırlardan kendi doğal benliğine geri dönebilir; ona göre modellerinin ise, taklit edilebilir tavırlarından başka doğal bir benlikleri yoktur; asla yadsıyamazlar bunları. Öyle ki palyaço, bu evrensel hicivci rolüyle kendini tüm gerçek insanlardan muazzam derecede üstün görür; onlara merhametsizce çatar, acımasızca yüklenir. Her şeyi bir karikatür olarak görür; bir çocuğun berrak masumiyetiyle, yalnızca yüzeyi seyretmektedir. Tüm bu grotesk şahsiyetler; ahlaki bir sempatiye yahut onların akıbetleri üzerine bir düşünceye değil; bir kalabalığın hücumu, bir avın yaygarası yahut bir zıp zıp kuklanın çırpınışları gibi coşkun taşkınlıklara sürükler onu. Zihnen eğlendiği de söylenemez; insanların çaresizce içine düştüğü güçlükleri bilmekle ne daha gelişmekte ne de daha şefkatli bir hâle gelmektedir; absürt bir temaşa karşısında uyarılmış, hararetlenmiş ve meydan okunmuş bir vaziyet almıştır ancak. Kuşkusuz, yalın varoluşun bu taşkınlığı ve sirayeti sahneden yahut herhangi bir sanattan asla eksik olmamalıdır; bu, heykel için hipnotik bir taş kütleli yahut ozan için bir haykırış ve ritmik bir soluklanış ne ise, drama için odur. Öte yandan, böylesi

iptidai ve büyülu tesirler tefekkür marifetiyle süzülebilir; akli ve yarı-trajik bütünlükler böylece hasıl olur. Bu vuku bulduğunda, teatral dürtü bir idili yahut trajik koroyu vücuda getirir; böylece tefekkür perisi, Dionysos alayının ardına düşer; o cümbüş yahut kaba saba fars da insani bir komediye evrilir.

Paganizm, davranış yahut ibadet meselelerinde hassasiyetler ve hurafelerle doluydu; zira kültleri, maddi edimler yahut büyülu zanaatlar olarak görüyordu. İfade ve düşüncede ise açık sözlü, hatta pervasızdı; ilhamla dolu ve hürmetkârdı. Fakat mevzu ne denli kutsal olursa olsun, onun hakkında bir mit kurgulamakta yahut onu yeniden şekillendirmekte hiçbir saygısızlık görmezdi. Gelgelelim ilham, kısa süre sonra alışılmış izlere hapsoldü; zira -kesintili olsalar dahi-doğanın temel dürtüleri, sevgi ve öfke jestleri kadar yeknesak ve belirgindir. Böylece, tekellüfsüzce kendisi olan kişinin, diğer insanlara olağanüstü derecede benzediği görülür. İnsan, yalın bir samimiyetle, düşünmenin ve konuşmanın eski ve yadsınamaz yollarını durmaksızın yeniden keşfeder ve farkında dahi olmaksızın teamüllere kursuzca uygun düşer. İnsandaki bu kadim tekerrür doğadan gelir; akıl tarafından dayatılan herhangi bir düzeltmenin yahut sansürün neticesi değildir. Nitekim akıl, insan hayatına dâhil olan olguların yahut tutkuların hiçbirinden mesul olmadığından, bunları oldukları gibi muhafaza etmekle asla ilgilenmez; en devrimcisi dahi olsa herhangi bir yenilik, akla yalnızca yeni bir ahenk talep etmesi için taze bir vesile sunar. Ancak Kadim Âdem muhafazakârdır; ağlayan, tatlıları seven, taklitçi ve kıskanç olan her çocukta kendini mekanik bir biçimde tekrar eder. Akıl; trajik keşifleri ve kısıtlamalarıyla, üzerine sonradan zuhur ettiği bayağı hayvani deneyimden ve atalardan kalma yüz buruşturmalarından çok daha eğreti ve kişisel bir mülktür; filozof dahi gayriihtiyari, sanki akıl diye bir şey hiç yokmuşçasına, eskilerden kalma komik maskaralıklarını sürdürür. Bilgiçler de komiktir; maskeleri, insanlık müzesindeki en zararsız ve eğlendirici olanlarındandır. Zira, psikolojik açıdan bakıldığında, akıl da tıpkı diğerleri gibi eski ve tevarüs edilmiş bir tutkudur; yalnızca bir tutarlılık ve düzen tutkusudur. Tıpkı diğer tutkular gibi bunlar da doğanın tevazusunu aşmaya ve yalnızca kendi amaçlarını mutlak bir ehemmiyet kaynağı addetmeye meyillidir. Fakat gülünçtürler; nitekim ehemmiyet, doğanın tazyiki ve yaşamın feryadından fişkirir ancak; akıldan ve onun soluk reçetelerinden değil. Akıl, bir başına kaim değildir; nitekim sanatın ve ahlakın temellerini ham itiyat ve basiretsiz

bir oyun teşkil eder. Gayriakli dürtüler ve tahayyüller canlı tutulmazsa, akıl kendi kabuğu içine gömülür. Çatışmaya vücut verecek hiçbir kendiliğinden tutku, ahenge irca edilecek hiçbir vahşi ses olmasaydı; bir trajedi yahut trajediden neşet edecek yüce bir ahenk nasıl hasil olurdu? Ahlakçılar gayriakliliği, âdetleri olduğu üzere, bastırma gayesindedir; şevk sahibi insanlara vaaz verdikleri o ilk zamanlarda belki de bilgeceydi bu. Lakin bugün bizler birer mesai makinesinden başka bir şey değilken, müsamaha gösterilecek bir benliğimiz yahut teslim olunacak herhangi bir tutkumuz neredeyse kalmamışken; ne diye durmaksızın adap, diğerkâmlık ve çalışma üzerine dem vurulsun ki? Belki de artık bu nasihatleri askıya almanın, bizi biraz olsun hayat bulmaya teşvik etmenin ve söylemeye yahut yapmaya değer bir şeyler vücuda getirip getiremeyeceğimizi görmenin vaktidir. Bu vakit vuku bulduğunda; hayat komedi ruhuyla yaşanacak, dünya gençleşecektir. Komedi maskesini her an takabileceğiz; dünyaya karşı, bir anlığına da olsa, cüretkâr bir pervasızlıkla yüz buruşturabileceğiz. Tıpkı rüyalarda olduğu gibi; çaba harcamadan ve hicap duymadan daima özgün kalacak, samimiyetimizde kaim bir tutarlılıktan hiç sapmayacağız. İçine düştüğümüz her hâli, vadesini uzatma gayesi gütmeksizin, görkemle aşikâr kılacağız.

Komedi maskesine -anlık mesuliyetten azade, saltık ve fütursuz bir dışavuruma- yöneltlen tenkitler, her türlü ifanın kökünü kazımaktır esasında. Bu kişilerin yolunu tuttuğunuz takdirde, jestleri derhal ilga etmiş olursunuz: Ne parmakla işaret etmeli ne surat asmalı ne ağlamalı ne de kahkaha atmalıyızdır; sadece dikkat celbetmekten sakınmakla kalmamalı, dikkatimizin bir şeye alenen takılmasına da mâni olmalıyızdır; zira mürebbiyenin vazettiği üzere, dalıp gitmek budalalık, dik dik bakmak ise nezaketsizliktir. Pek yakında kelimeler dahi bir telgraf şifresine irca edilecektir. İnsan kendi vatanında dahi gurbetteki o lakonik turist gibi tekellüm eder hâle gelecek; tüm bir belagati “*Où? Combien? All right! Dear me!*” nidalarından ibaret kalacaktır. Mahrem hanelerin sessiz sohbetlerinde bu ifadelere dahi hacet kalmayacak; amaca matuf birkaç homurtu ve jestten gayrisına ihtiyaç duyulmayacaktır. Komedi ruhunun firar ettiği yerde ünsiyet bir külfete dönüşür; ketumiyet ruhu kemirir; insanlar daima noksan-sız, muvazeneli ve makul olma vesvesesi içinde o fukara melankoliye gark olurlar; öyle ki asla yas tutmaz, asla şevke gelmez, hiçbir tutku yahut zafiyeti ele vermez ve ilelebet müdafaa edemeyecekleri bir fikri telaffuz etmeye dahi cüret edemez hâle gelirler.

Yine de ironi, bu komedi düşmanlarının peşini bırakmaz; zira onlar, bir anlığına maske takma korkusuyla ömür boyu ikiyüzlü kalkanlardır. Ketumiyetleri bir poza, dışarıdan dayatılan bir alışkanlığa dönüşmüştür; yapmacık konuşmaları, içi boş lakırdılara evrilmiştir. Bu içgüdüsel coşkudan kaçış, kimi zaman da derinlerde dokunaklı bir duygusallığı besler. Zira bastırılan o komedi ruhu kuliste sessizce sürer; ta ki dizginleri ele geçirip saltık bir çılgınlığa dönüşene ya da Amerikalılarda görüldüğü üzere, o bitmek bilmez şakalaşmalarla utangaç ve dolaylı bir biçimde patlak verene dek. Hür sanatların ve ahlaki hürriyetin bulunmadığı yerde, doğrudan ifade içgüdüsel idmansızlıktan körelir; argo yahut tavırdaki mizahi bir zıtlık, aklı başında kalabilmek için birer emniyet supabı işlevi görmeye başlar. Sansürcüye rağmen kendinizi ifade etmeniz, ancak kastettiğinizden grotesk derecede farklı bir şey söylemenizle mümkün olur. Bu, samimiyete giden uzun ve çirkin bir yoldur. Rüyalarda, sanatın tesirinde yahut gerçek hayatta beliren oyunbazlık neşesinden; duyguların kabaran dalgasında süzülmeğe ve şayet ruh istiyorsa, bu duygunun mübalağa köpükleri hâlinde patlamasına izin vermektense daha görkemli bir samimiyet olabilir mi? Hayat bir araç değildir; zihin de ne bir köle ne de bir fotoğraf. Bir pozunu canlandırmak, görkemli bir üslup kuşanmak ve sırf keyfi ile ihtişamı uğruna o muazzam alegorileri yaratmak zihnin kendilik hakkıdır. Mukaddes Kitap ehli Anglo-Sakson dünyası böyle düşünmüyor görünse de, bu masum kurmaca sanatı On Emir'de yasaklanmış değildir. Aksine, Mukaddes Kitap ve On Emir bizzat bunun örnekleridir. Tecrübeyi nakış gibi işlemek, komşuya karşı yalan yere şahitlik etmek değil; bizzat kendine karşı doğru şahitlik etmektir. Bir oyuncudur tahayyül; onu lafzi bir gerçeklik sanmaya çalışanları yanıltabilir. Zira ruhun hiçbir sadasında lafzilik muhaldir; kabil olsaydı dahi bu, ruhu ancak öldürürdü. İnsan doğasıyla, metaforla, mitle, başka bir surete bürünmeyle neden kavga edelim ki? Ahmaklığı gerçekten hoştur safdillerin; ancak cidden çileden çıkarır şu bilgilerinki.

MASKS

When we are children we love putting on masks to astonish our elders; there is a lordly pleasure in puzzling those harmless giants who are not in the secret. We ourselves, of course, know that it is only a disguise; and when presently we pull it off, their surprise at recognizing us is something deliciously comic. Yet, at bottom, this compulsory return to nature is a little sad; our young empiricism would like to take appearances more seriously. To an unsophisticated mind every transformation seems as credible as it is interesting; there is always danger and hope of anything. Why should people hesitate to believe something intrinsically so plausible as that Johnny should have acquired a bull's head, or that little Alice should suddenly develop a red nose and furious mustachios? That is just the sort of thing that would happen if this stupid world were only more natural; but the trouble with old people is that their minds have become stagnant, dominated as they are by precedent and prejudice; it is too much of an exertion for them to imagine anything but what they have always seen. Even when they tell us about religion, which is so full of exciting and lovely things that we know must be true, they seem to be trying to remember something they have read or heard of, and quite spoil the story; they don't seem to understand at all, as we do, why it all happens. They are terrible believers in substance, and can hardly lend themselves to the wayward game of experience. This after all wouldn't matter so much; it is not worth while playing with people who don't relish games. The subtlest part of the pleasure is being blindfolded on purpose and feeling lost when you know you are not lost. Empiricism would be agony if any one was so silly as really to forget his material status and to become the sport of his passing ideas. But masks are great fun in themselves, and when you are fundamentally sane it is pleasant to play the madman and to yield to the eloquence of an imagined life; and it is intolerable to have the game spoiled by some heavy-footed person who constantly reminds you of the discovered facts and will not lend himself to the spirit of your fiction, which is the deepest part of your own spirit. No one would be angry with a man for unintentionally making a mistake about a matter of fact; but if he perversely insists on spoiling your story in the telling of it, you want to kick him; and this is the reason why every philosopher and theologian is justly vexed with every other. When we are children the accident and fatality of having been

born human are recent and only half welcome; we still feel a little hurt at being so arbitrarily confined to one miserable career and forced to remain always consistent; we still see the equal antecedent propriety of being anybody or anything else. Masks afford us the pleasing excitement of revising our so accidental birth-certificate and of changing places in spirit with some other changeling.

Nevertheless the game soon tires. Although children are no believers in substance, they are substances themselves without knowing it. The mask refuses to grow on to their flesh: it thwarts their rising impulses. Playacting is seldom worth the commitments it involves; your part, after a few enthusiastic rehearsals, turns out not really to suit you. It seemed at first to open up splendid adventures and give you a chance to display your unsuspected passions and powers; but now you begin to think your speeches ridiculous and your costume unbecoming. You must pull off the mask to see clearly and to breathe freely; you are overheard indulging in asides that are out of character, and swearing in the unvarnished vernacular; and when the performance at last is over, what a relief to fling away your wig and your false beard, and relapse into your honest self! There is no place like home, although there may be better places; and there is no face like one's own, for comfort to the wearer.

The Englishman likes to be comfortable, and he hates masks. It is pleasant to be straightforward, as it is to be clean. Mere facades offend him so much that he actually manages to build houses without them; they have creepers, they have chimneys, they have bow-windows, they have several doors, but they have no front. His Empire, too, for all its extent and complexity, presents no imposing facade to the world; it seems to elude observation and to be everywhere apologizing for its existence. Its enemies, on the contrary, both at home and abroad, are blatancy itself, always parading their heroisms and their ambitions; and one wonders how a power so hated, so hesitant, and so involuntary can last at all. But it has a certain plastic invulnerability; you pommel it and trample on it here, and its strength turns out to have lain in quite another quarter. It is like the sort of man who serves it, a pale languid youth, sprawling on cushions, and lisping a little when he cares to take his pipe out of his mouth at all; but what is your surprise when, something having happened, he gets up and knocks you down. Nothing had prepared you for that; no philosophical eloquence or resounding coup d'état: he is perhaps

a little surprised himself at his energy. He blushes if by chance any warm gesture or expression has escaped him; he feels that it misrepresents his average sentiment; the echo of it sounds hollow in his ear, and just because it was so spontaneous he detests it as if it had been a lie. The passing grimaces of passion, the masks of life, are odious to him; yet he is quite happy to be deceived and to be masked by a thick atmosphere of convention, if only this atmosphere is temperate and sustained. He will be loyal to any nonsense that seems to justify his instincts and that has got a domestic stamp; but elaborate original lies are not in his nature; he has no histrionic gift. Intrigue requires a clear perception of the facts, an insight into other people's motives, and a power of sustained simulation; he is not clever at any of these things. Masks, wigs, cowls, and stays are too troublesome; if you are not always on the watch, the beastly things will fall off. He prefers to dress his personage more constitutionally; the dyes he uses must be all indelible, such as religion and education can supply. These, with the habit of his set or profession, are his lifelong make-up and his second nature; his only mask is the imperturbed expression which time and temperance have chiselled in his face.

THE TRAGIC MASK

Masks are arrested expressions and admirable echoes of feeling, at once faithful, discreet, and superlative. Living things in contact with the air must acquire a cuticle, and it is not urged against cuticles that they are not hearts; yet some philosophers seem to be angry with images for not being things, and with words for not being feelings. Words and images are like shells, no less integral parts of nature than are the substances they cover, but better addressed to the eye and more open to observation. I would not say that substance exists for the sake of appearance, or faces for the sake of masks, or the passions for the sake of poetry and virtue. Nothing arises in nature for the sake of anything else; all these phases and products are involved equally in the round of existence, and it would be sheer willfulness to praise the germinal phase on the ground that it is vital, and to denounce the explicit phase on the ground that it is dead and sterile. We might as justly despise the seed for being merely instrumental, and glorify the full-blown flower, or the conventions of art, as the highest achievement and fruition of life. Substance is fluid, and, since it cannot exist without some form, is always ready to exchange

one form for another; but sometimes it falls into a settled rhythm or recognizable vortex, which we call a nature, and which sustains an interesting form for a season. These sustained forms are enshrined in memory and worshipped in moral philosophy, which often assigns to them a power to create and to reassert themselves which their precarious status is very far from justifying. But they are all in all to the mind: art and happiness lie in pouring and repouring the molten metal of existence through some such tenable mould.

Masks are accordingly glorious things; we are instinctively as proud of designing and wearing them as we are of inventing and using words. The blackest tragedy is festive; the most pessimistic philosophy is an enthusiastic triumph of thought. The life which such expressions seem to arrest or to caricature would be incomplete without them; indeed, it would be blind and abortive. It is no interruption to experience to master experience, as tragedy aspires to do; nor is it an interruption to sink into its episodes and render them consummate, which is the trick of comedy. On the contrary, without such playful pauses and reflective interludes our round of motions and sensations would be deprived of that intellectual dignity which relieves it and renders it morally endurable—the dignity of knowing what we are doing, even if it be foolish in itself, and with what probable issue. Tragedy, the knowledge of death, raises us to that height. In fancy and for a moment it brings our mortal wills into harmony with our destiny, with the wages of existence, and with the silence beyond. These discoveries of reason have fixed the expression of the tragic mask, half horror and half sublimity. Such is the countenance of man when turned towards death and eternity and looking beyond all his endeavours at the Gorgon face of the truth. This is not to say that it is less human, or less legitimate, to look in other directions and to make other faces. But whether the visage we assume be a joyful or a sad one, in adopting and emphasizing it we define our sovereign temper. Henceforth, so long as we continue under the spell of this self-knowledge, we do not merely live but act; we compose and play our chosen character, we wear the buskin of deliberation, we defend and idealize our passions, we encourage ourselves eloquently to be what we are, devoted or scornful or careless or austere; we soliloquize (before an imaginary audience) and we wrap ourselves gracefully in the mantle of our inalienable part. So draped, we solicit applause and expect to die amid a universal hush. We profess

to live up to the fine sentiments we have uttered, as we try to believe in the religion we profess. The greater our difficulties the greater our zeal. Under our published principles and plighted language we must assiduously hide all the inequalities of our moods and conduct, and this without hypocrisy, since our deliberate character is more truly ourself than is the flux of our involuntary dreams. The portrait we paint in this way and exhibit as our true person may well be in the grand manner, with column and curtain and distant landscape and finger pointing to the terrestrial globe or to the Yorickskull of philosophy; but if this style is native to us and our art is vital, the more it transmutes its model the deeper and truer art it will be. The severe bust of an archaic sculpture, scarcely humanizing the block, will express a spirit far more justly than the man's dull morning looks or casual grimaces. Every one who is sure of his mind, or proud of his office, or anxious about his duty assumes a tragic mask. He deposes it to be himself and transfers to it almost all his vanity. While still alive and subject, like all existing things, to the undermining flux of his own substance, he has crystallized his soul into an idea, and more in pride than in sorrow he has offered up his life on the altar of the Muses. Self-knowledge, like any art or science, renders its subject-matter in a new medium, the medium of ideas, in which it loses its old dimensions and its old pace. Our animal habits are transmuted by conscience into loyalties and duties, and we become "persons" or masks. Art, truth, and death turn everything to marble.

That life should be able to reach such expression in the realm of eternal form is a sublime and wonderful privilege, but it is tragic, and for that reason distasteful to the animal in man. A mask is not responsive; you must not speak to it as to a living person, you must not kiss it. If you do, you will find the cold thing repulsive and ghastly. It is only a husk, empty, eyeless, brittle, and glazed. The more comic its expression the more horrible it will prove, being that of a corpse. The animal in man responds to things according to their substance, edible, helpful, or plastic; his only joy is to push his way victoriously through the material world, till a death stops him which he never thought of and, in a sense, never experiences. He is not in the least interested in picturing what he is or what he will have been; he is intent only on what is happening to him now or may happen to him next. But when the passions see themselves in the mirror of reflection, what they behold is a tragic mask. This is the escutcheon

of human nature, in which its experience is emblazoned. In so far as men are men at all, or men of honour, they militate under this standard and are true to their colours. Whatever refuses to be idealized in this way, they are obliged to disown and commit to instant oblivion. It will never do for a mind merely to Uve through its passions or its perceptions; it must discern recognizable objects, in which to centre its experience and its desires; it must choose names and signs for them, and these names and symbols, if they are to perform their function in memory and intercourse, must be tightly conventional. What could be more unseemly than a fault in grammar, or in many a case more laughable and disconcerting? Yet any solecism, if it were once stereotyped and made definitely significant, would become an idiom: it would become a good verbal mask. What is not covered in this way by some abiding symbol can never be recovered; the dark flood of existence carries it down bodily. Only in some word or conventional image can the secret of one moment be flashed to another moment; and even when there is no one ready to receive the message, or able to decipher it, at least the poet in his soliloquy has uttered his mind and raised his monument in his own eyes; and in expressing his life he has found it.

THE COMIC MASK

The clown is the primitive comedian. Sometimes in the exuberance of animal life a spirit of riot and frolic comes over a man; he leaps, he dances, he tumbles head over heels, he grins, shouts, or leers, possibly he pretends to go to pieces suddenly, and blubbers like a child. A moment later he may look up wreathed in smiles, and hugely pleased about nothing. All this he does hysterically, without any reason, by a sort of mad inspiration and irresistible impulse. He may easily, however, turn his absolute histrionic impulse, his pure fooling, into mimicry of anything or anybody that at the moment happens to impress his senses; he will crow like a cock, simper like a young lady, or reel Uke a drunkard. Such mimicry is virtual mockery, because the actor is able to revert from those assumed attitudes to his natural self; whilst his models, as he thinks, have no natural self save that imitable attitude, and can never disown it; so that the clown feels himself immensely superior, in his role of universal satirist, to all actual men, and belabours and rails at them unmercifully. He sees everything in caricature, because he sees the surface only,

with the lucid innocence of a child; and all these grotesque personages stimulate him, not to moral sympathy, nor to any consideration of their fate, but rather to boisterous sallies, as the rush of a crowd, or the hue and cry of a hunt, or the contortions of a jumping-jack might stimulate him. He is not at all amused intellectually; he is not rendered wiser or tenderer by knowing the predicaments into which people inevitably fall; he is merely excited, flushed, and challenged by an absurd spectacle. Of course this rush and suasion of mere existence must never fail on the stage, nor in any art; it is to the drama what the hypnotizing stone block is to the statue, or shouts and rhythmic breathing to the bard; but such primary magical influences may be qualified by reflection, and then rational and semi-tragic unities will supervene. When this happens the histrionic impulse creates the idyl or the tragic chorus; henceforth the muse of reflection follows in the train of Dionysus, and the revel or the rude farce passes into humane comedy.

Paganism was full of scruples and superstitions in matters of behaviour or of cultus, since the cultus too was regarded as a business or a magic craft; but in expression, in reflection, paganism was frank and even shameless; it felt itself inspired, and revered this inspiration. It saw nothing impious in inventing or recasting a myth about no matter how sacred a subject. Its inspiration, however, soon fell into classic moulds, because the primary impulses of nature, though intermittent, are monotonous and clearly defined, as are the gestures of love and of anger. A man who is unaffectedly himself turns out to be uncommonly like other people. Simple sincerity will continually rediscover the old right ways of thinking and speaking, and will be perfectly conventional without suspecting it. This classic iteration comes of nature, it is not the consequence of any revision or censorship imposed by reason. Reason, not being responsible for any of the facts or passions that enter into human life, has no interest in maintaining them as they are; any novelty, even the most revolutionary, would merely afford reason a fresh occasion for demanding a fresh harmony. But the Old Adam is conservative; he repeats himself mechanically in every child who cries and loves sweets and is imitative and jealous. Reason, with its tragic discoveries and restraints, is a far more precarious and personal possession than the trite animal experience and the ancestral grimaces on which it supervenes; and automatically even the philosopher continues to cut his old comic

capers, as if no such thing as reason existed. The wiseacres too are comic, and their mask is one of the most harmlessly amusing in the human museum; for reason, taken psychologically, is an old inherited passion. Unlike any other, the passion for consistency and order; and it is just as prone as the other passions to overstep the modesty of nature and to regard its own aims as alone important. But this is ridiculous; because importance springs from the stress of nature, from the cry of life, not from reason and its pale prescriptions. Reason cannot stand alone; brute habit and blind play are at the bottom of art and morals, and unless irrational impulses and fancies are kept alive, the life of reason collapses for sheer emptiness. What tragedy could there be, or what sublime harmonies rising out of tragedy, if there were no spontaneous passions to create the issue, no wild voices to be reduced to harmony? Moralists have habitually aimed at suppression, wisely perhaps at first, when they were preaching to men of spirit; but why continue to harp on propriety and unselfishness and labour, when we are little but labour-machines already, and have hardly any self or any passions left to indulge? Perhaps the time has come to suspend those exhortations, and to encourage us to be sometimes a little lively, and see if we can invent something worth saying or doing. We should then be living in the spirit of comedy, and the world would grow young. Every occasion would don its comic mask, and make its bold grimace at the world for a moment. We should be constantly original without effort and without shame, somewhat as we are in dreams, and consistent only in sincerity; and we should gloriously emphasize all the poses we fell into, without seeking to prolong them.

Objections to the comic mask—to the irresponsible, complete, extreme expression of each moment—cut at the roots of all expression. Pursue this path, and at once you do away with gesture: we must not point, we must not pout, we must not cry, we must not laugh aloud; we must not only avoid attracting attention, but our attention must not be obviously attracted; it is silly to gaze, says the nursery-governess, and rude to stare. Presently words, too, will be reduced to a telegraphic code. A man in his own country will talk like the laconic tourist abroad; his whole vocabulary will be *Où? Comment? All right! Dear me!* Conversation in the quiet home will dispense even with these phrases; nothing will be required but a few pragmatic grunts and signals for action. Where the spirit of comedy

has departed, company becomes constraint, reserve eats up the spirit, and people fall into a penurious melancholy in their scruple to be always exact, sane, and reasonable, never to mourn, never to glow, never to betray a passion or a weakness, nor venture to utter a thought they might not wish to harbour for ever.

Yet irony pursues these enemies of comedy, and for fear of wearing a mask for a moment they are hypocrites all their lives. Their very reserve becomes a pose, a convention imposed externally, and their mincing speech turns to cant. Sometimes this evasion of impulsive sentiment fosters a poignant sentimentality beneath. The comedy goes on silently behind the scenes, until perhaps it gets the upper hand and becomes positive madness; or else it breaks out in some shy, indirect fashion, as among Americans with their perpetual joking. Where there is no habitual art and no moral liberty, the instinct for direct expression is atrophied for want of exercise; and then slang and a humorous perversity of phrase or manner act as safety-valves to sanity; and you manage to express yourself in spite of the censor by saying something grotesquely different from what you mean. That is a long way round to sincerity, and an ugly one. What, on the contrary, could be more splendidly sincere than the impulse to play in real life, to rise on the rising wave of every feeling and let it burst, if it will, into the foam of exaggeration? Life is not a means, the mind is not a slave nor a photograph: it has a right to enact a pose, to assume a panache, and to create what prodigious allegories it will for the mere sport and glory of it. Nor is this art of innocent make-believe forbidden in the Decalogue, although Bible-reading Anglo-Saxondom might seem to think so. On the contrary, the Bible and the Decalogue are themselves instances of it. To embroider upon experience is not to bear false witness against one's neighbour, but to bear true witness to oneself. Fancy is playful and may be misleading to those who try to take it for literal fact; but literalness is impossible in any utterance of spirit, and if it were possible it would be deadly. Why should we quarrel with human nature, with metaphor, with myth, with impersonation? The foolishness of the simple is delightful; only the foolishness of the wise is exasperating.

Kaynakça

Santayana, G. (1922). *Soliloquies in England and Later Soliloquies*. Charles Scribner's Sons.